

ŞİFA MI, TAHRİBAT MI? SAĞLIK TURİZMİNİN GÖRÜNMEYEN EKOLOJİK BEDELI

Prof.Dr.Oğuz ÖZYARAL Mikrobiyolog ve Koruyucu Sağlık Uzmanı

Giriş: Sağlığımız İçin Doğayı Tüketiyor Muyuz?

Sağlık Turizminin Çevresel Etkileri: Şifa Arayışında Doğaya Verilen Zarar

Günümüzde sağlık turizmi, sadece bireylerin sağlık ihtiyaçlarını karşılayan bir sektör olmaktan çıkıp, aynı zamanda ekonomik ve sosyal kalkınmanın önemli bir parçası hâline gelmiştir. Her yıl milyonlarca insan, daha kaliteli sağlık hizmetlerine ulaşmak ya da dinlenme ve rehabilitasyon süreçlerini desteklemek için farklı coğrafyalara seyahat etmektedir. Ancak bu hareketlilik, sanıldığı kadar masum değildir. Sağlık hizmetlerine ulaşma arzusu, doğanın tahribatına yol açıyor mu? Kaplıca sularının bilinçsiz tüketimi, dev hastane komplekslerinin doğal alanları işgal etmesi, artan karbon emisyonları ve aşırı su kullanımı gibi faktörler, bu sorunun en önemli parçalarından bazılarıdır. İşte sağlık turizminin çevreye olan etkileri ve sürdürülebilir çözümler...

Sağlığımız İçin Önce Doğayı Korumalıyız

Sağlıklı bir yaşamın temel kaynağı doğanın sunduğu temiz hava, su ve gıdadır. Ancak sağlık turizmi, bu doğal kaynakları hızla tüketerek uzun vadede insan sağlığını tehdit eden bir döngü yaratmaktadır. Kirlenen sular, tükenen ormanlar, hava kirliliği ve betonlaşan yaşam alanları, sağlık turizminin bilinçsiz büyümesiyle birlikte artmaktadır. Oysa doğa tahrip edildiğinde, sağlıklı bir yaşam sürdürülebilmek imkânsız hâle gelir. Ekosistem dengesi bozulduğunda ortaya çıkan yeni hastalıklar, solunum problemleri, su kıtlığı ve gıda krizleri, insan sağlığı üzerindeki en büyük tehditlerdendir. Bu nedenle sürdürülebilir sağlık turizmi politikaları geliştirilmeli, doğayı koruyan, yenilenebilir enerji kullanan, atık yönetimini etkin şekilde yapan tesisler teşvik edilmelidir. Unutulmamalıdır ki sağlıklı bir gelecek, doğanın korunmasıyla mümkündür. Eğer doğayı koruyamazsak, sağlık turizmi de insanlara şifa vermek yerine daha büyük sorunlar yaratacaktır.

Ulaşımın Karbon Ayak İzi

Sağlık turizmi, büyük oranda uluslararası seyahatleri içerir. Hastalar, tedavi olmak için genellikle uçaklarla uzun mesafeler kat etmektedir. Uçakların karbon salınımı, çevresel etkiler açısından ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Karbon ayak izini artıran bu seyahatler, küresel ısınmayı hızlandırmakta ve iklim değişikliğine olumsuz katkıda bulunmaktadır. Bununla birlikte, havaalanları ve karayolu taşımacılığına bağlı olarak ortaya çıkan çevresel gürültü kirliliği de sağlık turizminin çevresel zararlarından biridir.

Doğal Kaynak Tüketimi ve Atık Sorunu

Sağlık turizmi, özellikle termal tesisler ve sağlık merkezleri için su kullanımının artmasına neden olur. Termal suların bilinçsiz tüketimi ve kontrolsüz kullanımı, yeraltı su kaynaklarının tükenmesine ve ekolojik dengenin bozulmasına yol açabilir. Ayrıca, hastanelerde ve sağlık merkezlerinde kullanılan tıbbi malzemelerin ve ilaçların atıkları da büyük bir çevre sorunu yaratmaktadır. Özellikle tek kullanımlık plastikler, ilaç atıkları ve kimyasal maddeler doğrudan ekosistemi tehdit etmektedir.

Ekolojik Dengeyi Bozan İnşaat Faaliyetleri

Sağlık turizminin gelişmesi, yeni hastaneler, rehabilitasyon merkezleri, oteller ve turistik tesislerin inşa edilmesine neden olmaktadır. Bu yapılaşma, doğal alanların tahrip edilmesine, ormanlık alanların azalmasına ve tarım arazilerinin yok olmasına sebebiyet verebilmektedir. Ekosistemin bozulması, biyolojik çeşitliliğin azalmasına ve yerel fauna ile flora üzerinde olumsuz etkilere yol açabilir.

Yerel Ekosistem Üzerindeki Baskı

Özellikle termal turizm ve doğayla iç içe sağlık merkezleri, hassas ekosistemleri tehdit edebilir. Kaplıca turizminin yoğun olduğu bölgelerde, doğal sıcak su kaynaklarının kontrolsüz kullanımı su seviyelerinde azalmaya, su sıcaklıklarının değişmesine ve doğal habitatların zarar görmesine sebep olabilir. Ayrıca, büyük sağlık tesislerinin enerji ve su tüketimi, çevredeki doğal kaynaklar üzerinde baskı oluşturarak sürdürülebilirliği tehlikeye sokmaktadır.

Detaylandırılmış Çözüm Önerileri: Sürdürülebilir Sağlık Turizmi

Sağlık turizminin çevresel etkilerini en aza indirmek için sürdürülebilir ve ekolojik duyarlılık içeren politikalar geliştirilmelidir:

1. Yeşil Sertifikalı Tesisler ve Çevre Dostu Uygulamalar:

- ✓ Sağlık turizmi kapsamında hizmet veren hastaneler ve oteller, çevre dostu uygulamalar benimseyerek yeşil sertifikalar almalıdır.
- ✓ Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynakları kullanılmalıdır.
- ✓ Yağmur suyu toplama sistemleri devreye alınmalı ve su tüketimini azaltıcı yöntemler uygulanmalıdır.

2. Karbon Salınımını Azaltmaya Yönelik Ulaşım Politikaları:

- ✓ Uçuşların karbon dengeleme programlarına dâhil edilmesi sağlanmalıdır.
- ✓ Sağlık turistlerine, toplu taşıma ve çevre dostu ulaşım seçenekleri sunulmalıdır.
- ✓ Elektrikli ve hibrit araçların sağlık turizmi destinasyonlarında teşvik edilmesi gerekmektedir.

3. Su ve Enerji Kullanımında Verimlilik:

- ✓ Termal turizmin olduğu bölgelerde su tüketimi kontrollü hâle getirilmelidir.
- ✓ Enerji verimliliği yüksek sistemler kullanılmalı ve geri dönüşümlü su arıtma teknolojilerine yatırım yapılmalıdır.
- ✓ Tesislerde akıllı su yönetim sistemleri uygulanmalıdır.

4. Eko-Turizm Modelleri ve Doğaya Saygılı Yapılaşma:

- ✓ Sağlık turizminin doğaya zarar vermeden sürdürülebilir hâle getirilmesi için ekolojik turizm anlayışı benimsenmelidir.
- ✓ Doğal malzemeler kullanılarak inşa edilen, ekosisteme zarar vermeyen tesisler teşvik edilmelidir.
- ✓ Sağlık turizmi yatırımları, doğa koruma bölgelerinden uzakta planlanmalıdır.

5. Atık Yönetimi ve Geri Dönüşüm:

- ✓ Sağlık tesislerinde tıbbi atık yönetimi titizlikle yürütülmelidir.

- ✓ Plastik kullanımını en aza indirecek önlemler alınmalı ve sürdürülebilir ambalaj kullanımına geçilmelidir.
- ✓ Sağlık kuruluşları ve konaklama tesislerinde geri dönüşüm sistemleri yaygınlaştırılmalıdır.

Sonuç: Sağlık mı, Çevre mi? Yoksa İkisi Birlikte mi? Sağlık turizmi hem bireylerin sağlığını iyileştiren hem de ekonomilere katkı sağlayan önemli bir sektördür. Ancak bu gelişimin çevreye verdiği zarar göz ardı edilmemelidir. Doğayla uyum içinde bir sağlık turizmi anlayışı benimsenerek, çevresel sürdürülebilirlik ile insan sağlığı arasında bir denge kurulmalıdır. Şifa arayışımızın, doğayı tahrip etmeden sürdürülebilir bir şekilde gerçekleşmesi için bilinçli adımlar atmamız gerekmektedir.

Unutmayalım! Sağlık için çıktığımız yolculuk, doğanın sağlığını tehlikeye atmamalıdır. Doğaya zarar veren bir sağlık anlayışı, uzun vadede bizlere de zarar verecektir.